

ULUG'BEK HAMDAMNING "BADIY TAFAKKUR TADRIJI" ASARIGA TANQIDIY QARASH

Tog'ayeva Sevinch

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti talabasi.

Sobirjon Bektashovich Bazarov

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Pedagogika va ijtimoiy gumanitar fanlar fakulteti dekani, fffd, dotsent.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14871995>

Annotasiya. *Ulug'bek Hamdamning "Badiiy tafakkur tadriji" asari o'zbek adabiyotshunosligi va tanqidiy fikr rivojida muhim ahamiyatga ega bo'lgan ilmiy ish hisoblanadi.*

Asar badiiy tafakkurning shakllanishi, rivojlanishi va uning madaniy-ijtimoiy omillar bilan o'zaro bog'liqligini chuqur tahlil qiladi. Ushbu maqolada mazkur asarning mazmuni, ilmiy yondashuvi, uslubi va ayrim tanqidiy jihatlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: tanqidiy qarash, ijtimoiy omil, ilmiy yondashuv, Subyektiv yondashuv.

CRITICAL APPROACH TO THE WORK OF ULUGH'BEK HAMDAM "THE DEVELOPMENT OF ARTISTIC THOUGHT"

Abstract. *Ulug'bek Hamdam's work "The Development of Artistic Thought" is a scientific work of great importance in the development of Uzbek literary criticism and critical thought. The work deeply analyzes the formation, development of artistic thought and its relationship with cultural and social factors. This article covers the content, scientific approach, style and some critical aspects of this work.*

Keywords: critical view, social factor, scientific approach, Subjective approach.

КРИТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К «РАЗВИТИЮ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ МЫСЛИ» УЛУГБЕКА ХАМДАМА

Аннотация. *«Развитие художественной мысли» Улугбека Хамдама является научным трудом, имеющим большое значение в развитии узбекского литературоведения и критической мысли. В работе дается глубокий анализ формирования и развития художественной мысли и ее связи с культурными и социальными факторами. В статье рассматриваются содержание, научный подход, стиль и некоторые критические аспекты этой работы.*

Ключевые слова: критическая перспектива, социальный фактор, научный подход, субъективный подход.

“Badiiy tafakkur tadriji” asarida Ulug'bek Hamdam badiiy tafakkur tushunchasini keng yoritib, uning tarixiy jarayondagi rivojini bir necha bosqichlarda tahlil qiladi.

Asar, ayniqsa, o'zbek adabiyoti va uning taraqqiyoti bilan bog'liq masalalarni keng yoritishga bag'ishlangan. Muallif badiiy tafakkurning mohiyatini, uning inson tafakkurining boshqa shakllaridan farqini va ahamiyatini tushuntiradi. Hamdam badiiy tafakkur tadrijini bir necha davrlarga ajratadi va har bir davrning o'ziga xos xususiyatlarini ochib beradi. Badiiy tafakkur jamiyat va uning ijtimoiy, siyosiy, madaniy holati bilan uzviy bog'liq ekanligini ta'kidlaydi.

Muallif milliy adabiy meros va jahon adabiyoti o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ko'rsatadi.

Ulug'bek Hamdam asarda badiiy tafakkur rivojini ilmiy va nazariy asosda tahlil qiladi. U jahon adabiyotshunosligining ilg'or nazariyalariga tayangan holda, milliy adabiyotning xususiyatlarini yoritishga intilgan. Shu bilan birga, ba'zi holatlarda tahlil jarayonida G'arbiy nazariyalar ustunlik qilgani seziladi, bu esa milliy adabiy tafakkurning ayrim qirralarini yetarli darajada ochib bermasligi mumkin.

Asarda badiiy tafakkurning rivojlanishi keng qamrovda tahlil qilinadi. Biroq, ayrim davrlar va adabiy jarayonlarga yetarlicha e'tibor qaratilmagan. Masalan, o'zbek adabiyoti tarixi bilan bog'liq ba'zi muhim bosqichlar, xususan, o'tish davrlari chuqurroq tahlil qilinsa, asar yanada boy bo'lar edi. Asarning tili ilmiy va nazariy yondashuv uchun mos bo'lsa-da, ba'zi joylarda murakkab iboralar va nazariy tushunchalarning ko'pligi asarning keng kitobxonlar ommasiga uchun qiyinroq o'qilishi mumkin. Badiiy tafakkur masalalarini oddiyroq ifodalash asar ommabopligini oshirgan bo'lar edi. Asarda muallifning shaxsiy qarashlari va xulosalari ba'zan haddan tashqari kuchli seziladi. Bu, ayniqsa, milliy adabiyotning ayrim jihatlari tahliliga oid baholarda ko'zga tashlanadi. Subyektivlik, ba'zan, ilmiy xolislikni cheklashi mumkin.

"Badiiy tafakkur tadriji" asari milliy adabiyotshunoslik va tanqidiy tafakkur uchun muhim nazariy manba hisoblanadi. U milliy va jahon adabiyoti o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish, badiiy tafakkur va madaniy taraqqiyotning uzviyligini anglashda yangi ufqlar ochadi. Shu bilan birga, asar o'quvchilarni milliy adabiy merosni qadrlashga undaydi.

Ulug'bek Hamdamning "Badiiy tafakkur tadriji" asari o'zbek adabiyotshunosligi va tanqidiy fikr rivojida katta ahamiyatga ega ilmiy asarlardan biridir. Asarda badiiy tafakkur rivojlanishining tarixiy va nazariy jihatlari keng yoritilgan bo'lsa-da, ba'zi mavzular yuzaki tahlil qilingan yoki ilmiy uslub haddan tashqari murakkab bo'lgan. Shunga qaramay, bu asar milliy adabiy jarayonni chuqurroq o'rganishga va adabiy tanqid madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Yo'ldosh Qozoqboy. Yoniq so'z. T.: Yangi asr avlodi, 2006.

2. Sharafiddinov Ozod. Ijodni anglash baxti.T.: Sharq nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2004.
3. Quronov Dilmurod. Adabiy jarayonda Mom sindromi. www.ziyouz.uz
4. Hamdam Ulug`bek. Muvozanat.T.: Sharq nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2007.
5. Qo`chqorova Marhabo. “Muvozanat romanida shartli ramzlar” maqola.